

Speelruimte beleidsplan

Deel I

Helmond 2003-2010

Vastgesteld: september 2003
Plaats: Helmond
Dienst: Stedelijke ontwikkeling en Beheer
Contactpersoon: C. Vermeulen
Telefoonnummer: 0492-587844

Samenvatting

Ruimte waar kinderen veilig kunnen spelen is met de toenemende bebouwingsdichtheid en het verkeer steeds belangrijker geworden. Een kindvriendelijke woonomgeving is ook een leefbare woonomgeving. Aspecten zoals ecologie, duurzaamheid, verkeersluwheid en veiligheid horen bij de inrichting van speelplekken dan ook als vanzelfsprekend meegenomen te worden. Dat kan alleen als speelruimte een integraal onderdeel uitmaakt van de planvorming bij nieuwbouwprojecten en (her)inrichtingsprojecten.

In deel I van het speelruimtebeleidsplan zijn de gemeentelijke visie en doelstellingen uitgewerkt. Ook is omschreven aan welke basisvoorwaarden speelruimte moet voldoen. Voor de planontwikkeling, inrichting en het beheer en onderhoud zijn beleidsuitgangspunten geformuleerd die ertoe bijdragen dat speelruimte als een integraal onderdeel van het planproces wordt meegenomen. Die integrale benadering moet ervoor zorgen dat er voldoende ruimte en middelen worden gereserveerd, dat de kwaliteit van de speelplekken goed is en dat de inrichting aansluit op de specifieke behoeften van de bewoners.

In deel II van het speelruimtebeleidsplan wordt aangegeven waar er in de stad een tekort is aan speelplekken van voldoende omvang en kwaliteit. Ook wordt bepaald hoeveel financiële middelen er gereserveerd dienen te worden om die speelplekken duurzaam in stand te kunnen houden. Aan de hand van een inventarisatie op wijkniveau wordt omschreven welke maatregelen getroffen moeten worden om te voldoen aan de basisvoorwaarden voor spelen. De gegevens uit deel I en II vormen de uitgangspunten waarbinnen wijkspeelplannen de komende jaren uitgewerkt kunnen worden. De financiële vertaling van benodigde aanpassingen en de inbreng van bewoners worden bij het opstellen van de wijkspeelplannen meegenomen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	1
INHOUDSOPGAVE	3
HOOFDSTUK 1 INLEIDING	5
1.1 AANLEIDING TOT EEN SPEELRUIMTEBELEIDSPLAN	5
1.2 WERKWIJZE EN VERANTWOORDING	5
HOOFDSTUK 2 DOELSTELLING	6
HOOFDSTUK 3 VISIE	6
HOOFDSTUK 4 BASISVOORWAARDEN VOOR SPELEN	7
4.1. BASISKWALITEIT VAN EEN BESPEELBARE WOONOMGEVING	7
4.2. SPEELVORMEN VAN KINDEREN EN JONGEREN	9
4.3. BEHOEFTE PER LEEFTIJDGROEP	10
HOOFDSTUK 5 UITGANGSPUNTEN EN BELEIDSVOORNEMENS	12
5.1 PLANONTWIKKELING	12
5.2 INRICHTING	14
5.3 BEHEER EN ONDERHOUD	15
HOOFDSTUK 6 FINANCIERING	16
6.1 PLANONTWIKKELING EN INRICHTING	16
6.2 BEHEER EN ONDERHOUD	17
HOOFDSTUK 7 COMMUNICATIE	18
LITERATUUR	19
BIJLAGEN	20
1. ALGEMENE VOORWAARDEN EN WETTELIJKE KADERS	20
2. INSTRUMENTARIUM VOOR DE COMMUNICATIE	21

Hoofdstuk 1 Inleiding

Door de toenemende bebouwingsdichtheid en verkeersdrukke is er steeds minder ruimte om te spelen en elkaar te ontmoeten in de openbare ruimte. Het is dan ook belangrijk om de ruimte die beschikbaar is optimaal te gebruiken.

De uitgangspunten die in dit beleidsstuk genoemd worden gelden voor nieuw te ontwikkelen gebieden. Bij bestaande gebieden wordt per locatie beoordeeld of er knelpunten zijn en welke maatregelen eventueel genomen moeten worden. De financiële consequenties worden per project uitgewerkt.

1.1 Aanleiding tot een Speelruimtebeleidsplan

Op dit moment worden speelplannen vaak onafhankelijk van stedenbouwkundige plannen ontwikkeld op het moment dat de planontwikkeling al is afgerond. Hierdoor is er geen samenhang tussen het ontwerp, de realisatie en beheersaspecten en wordt de gewenste kwaliteit niet gehaald. Ook is het zowel intern als extern niet duidelijk welke doelstellingen de gemeente nastreeft.

Omdat er geen richtlijnen omschreven zijn waaraan we de kwaliteit, grootte en spreiding van speelplannen kunnen beoordelen is de beargumentatie naar collega's en bewoners toe vaak inefficiënt en onoverzichtelijk. Met behulp van duidelijk omschreven randvoorwaarden is het mogelijk om speelruimte tijdens de planontwikkeling al op te nemen in het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte alsmede het beheer en onderhoud ervan veilig te stellen.

1.2 Werkwijze en verantwoording

Het speelruimtebeleidsplan gaat over speelruimte voor kinderen en jongeren tot 18 jaar en is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel beschrijft de gemeentelijke doelstelling en visie en geeft richtlijnen voor de realisatie van nieuwe speelplekken, de herinrichting van bestaande speelplekken en de inrichting van de totale woonomgeving. In dit deel zijn uitgangspunten en beleidsvoornemens vastgelegd die als kader dienen voor structureel overleg tussen de verschillende diensten binnen de gemeente. In het tweede deel wordt door middel van een inventarisatie bepaald waar er in de stad een tekort is aan speelplekken van voldoende omvang en kwaliteit. Deze gegevens bepalen de prioriteit van speelplekken die vervangen, aangepast of verwijderd moeten worden. Aan de hand hiervan kunnen wijkspelplannen de komende jaren uitgewerkt worden. In het speelruimtebeleidsplan wordt voor jongeren van 12 tot 18 jaar aangegeven hoeveel buitenspeelruimte er nodig is. Het jeugd- en jongerenbeleid wordt verder uitgewerkt in de nota jeugd- en jongerenbeleid die eind 2003 wordt opgesteld. Dit stuk richt zich op jongeren van 16 tot 23 jaar en behandelt naast de benodigde buitenruimte ook de behoefte aan binnenaccommodaties en sportvoorzieningen. Het speelruimtebeleidsplan moet onderdeel gaan uitmaken van een sociaal maatschappelijk netwerk, inclusief buurttoezicht en onderhoud.

Kwalitatieve benadering

Elke plek en situatie heeft zijn eigen eisenpakket ten aanzien van speelvoorzieningen. Als er alleen kwantitatieve normen worden gehanteerd is de kans groot dat speelplekken niet efficiënt gebruikt worden. Minstens zo belangrijk is het daarom dat er naast landelijk normen en richtlijnen kwalitatieve randvoorwaarden worden gesteld aan de locatie en uitwerking van een speelplek. In deze kwalitatieve benadering wordt rekening gehouden met zowel formele speelvoorzieningen zoals speeltoestellen als met een bespeelbare woonomgeving (informele speelruimte). De voorwaarden die hieruit voortvloeien moeten meegenomen worden tijdens de planontwikkeling, bij de inrichting en bij het beheer van de openbare ruimte.

Hoofdstuk 2 Doelstelling

De gemeente Helmond stelt zich ten doel een gespreid patroon van kwalitatief goede (speel)voorzieningen tot stand te brengen dat op de speelbehoefte van kinderen en jongeren is afgestemd en evenwichtig is verdeeld over de gemeente. Daarbij gaat zij uit van de ruimte waar de verschillende leeftijdsgroepen gebruik van maken (actieradius) en hun belangrijkste spelpatronen. Waar mogelijk maakt zij gebruik van de inzet van buurtbewoners bij de inrichting en het beheer van de voorzieningen.

Hoofdstuk 3 Visie

Voor de inrichting van speelplekken en toestellen in de openbare ruimte is het belangrijk om vanuit verschillende invalshoeken beleidsuitgangspunten te formuleren. Vandaar dat de gemeentelijke visie is onderverdeeld in drie onderwerpen die met elkaar tot een volledig en kwalitatief hoogwaardig beleidsplan moeten leiden.

De ideale speelruimte

Kinderen zijn volwaardige medegebruikers van de openbare ruimte. Op dit moment worden ze door de bebouwing en het verkeer verdrongen. De gemeente Helmond wil dat kinderen voldoende ruimte krijgen om te spelen en dat die ruimte voldoet aan de basisvoorwaarden voor situering, veiligheid en geborgenheid. Op plaatsen waar de veiligheid of bereikbaarheid in gevaar komt en waar de verkeerssituatie niet aangepast kan worden verwijderd de gemeente speelplaatsen, past bestaande speelplaatsen aan of creëert nieuwe die wel aan de basisvoorwaarden voldoen.

De ideale woonomgeving

Kinderen hoeven hun spel niet alleen uit te voeren op de daarvoor bestemde plaatsen, maar moeten in staat zijn de hele ruimte te gebruiken. Een goed bespeelbare woonomgeving vormt voor kinderen een uitdaging, is voor hen leuk en interessant en biedt veel mogelijkheden tot spel en verkenning. Groenperkjes, parkeerplaatsen, portieken, stoepen, schoolpleinen enzovoorts, moeten in beginsel aan kinderen de mogelijkheid bieden om te spelen. De gemeente Helmond gaat er vanuit dat de woonomgeving bespeelbaar moet zijn en houdt hier rekening mee bij de planontwikkeling en inrichting van de openbare ruimte. Daarvoor wordt van de volwassen bewoners en verkeersdeelnemers een voortdurende aandacht en tolerantie gevraagd.

Inspraakprocedures

Bewoners tonen een grote betrokkenheid bij speelvoorzieningen en kunnen een rol van betekenis spelen bij de ontwikkeling ervan. Dit kan zijn doordat ze het initiatief nemen om een voorstel tot aanleg van een speelvoorziening bij de gemeente in te dienen, of in de vorm van inspraak bij planontwikkeling. Ook kan het dat bewoners daadwerkelijk meehelpen bij het beheer van speelvoorzieningen. De gemeente Helmond wil een duidelijk herkenbaar speelruimtebeleid voeren, in nauwe samenwerking met de bewoners en hun organisaties, gericht op de behoeften van kinderen (0-12 jaar) en jongeren (12-18 jaar) in buurten en wijken.

Hoofdstuk 4 Basisvoorwaarden voor spelen

Voor kinderen, maar ook voor jongeren en volwassenen, is het van belang om elkaar in de buitenruimte te kunnen ontmoeten en samen te spelen of bezig te zijn en sociale vaardigheden te kunnen ontwikkelen. Niet per definitie zijn hiervoor altijd speeltoestellen nodig! Ook zonder speeltoestellen of specifieke speelplekken (formele speelruimte) in de openbare ruimte kan een wijk deze mogelijkheden bieden. Kinderen spelen bijvoorbeeld vaak op straat, op de stoep, in groenstroken of op een pleintje met dingen die ze zelf meenemen; zoals een bal, een springtouw, knikkers of een fiets. Kleine kinderen spelen ook graag samen in een tuin. Een wijk zonder speeltoestellen, maar met voldoende ruimte, biedt dus ook al spelmogelijkheden (informele speelruimte).

4.1. Basiskwaliteit van een bespeelbare woonomgeving

Speelruimte omvat meer dan alleen formele speelvoorzieningen. Essentieel voor kinderen en jongeren is de mogelijkheid om de hele woonomgeving te gebruiken. Dat stelt bijzondere eisen aan het ontwerp, de inrichting en het beheer van de woonomgeving. Er zijn een aantal basisvoorwaarden waaraan goede speelruimte in een woonomgeving moet voldoen. Deze worden onderverdeeld naar voorwaarden voor situering, veiligheid en geborgenheid.

Voorwaarden voor situering

▪ Verkeersveiligheid

Of kinderen buiten mogen spelen hangt vaak af van de verkeersveiligheid van het woongebied. Een mooie speelplek verliest zijn waarde als eerst een drukke weg moet worden overgestoken. Speelplekken die toch aan een drukke straat grenzen moeten zó worden ingericht dat de kinderen niet tijdens hun spel de weg oprennen. Hekken rondom het speelterrein zijn in dat geval vaak onvermijdelijk. In een woongebied zijn verkeersvrije gebieden belangrijk voor kinderen. Elementen die in de verkaveling vrij gemakkelijk zijn op te nemen zijn woonparken, hofjes, binnenterreinen en pleinen.

▪ Bereikbaarheid

Speelruimte moet goed bereikbaar zijn. Hierbij speelt het aantal straten dat overgestoken moet worden een rol, maar ook de afstand. Onderzoek heeft aangetoond dat jonge kinderen (0-6 jaar) dicht bij huis spelen (niet verder dan 100 meter). Schoolkinderen (6-12 jaar) gaan verder van huis weg (tot 1000 meter) maar ook in die leeftijdsgroep blijkt ruim de helft van de kinderen het liefst dicht bij huis te spelen.

▪ Integratie en samenhang

Belangrijk voor de eenheid in een woongebied is dat verschillende ruimten en voorzieningen onderling met elkaar samenhangen, vooral door middel van zichtrelaties en rechtstreekse routes voor fietsers en voetgangers. Ook een combinatie van voorzieningen (bijvoorbeeld zit, wandel en speelgelegenheden) en de meervoudige bruikbaarheid van ruimten zoals straat, plein en speelveld dragen bij aan de samenhang.

▪ Spreiding

Speelvoorzieningen moeten evenwichtig verspreid zijn van blokniveau tot buurt en wijkniveau. Op blokniveau zijn jonge kinderen en schoolkinderen de belangrijkste doelgroep. Op buurt en wijkniveau komen daar ook jongeren bij en verschuift het accent van klein, besloten en beperkt aanbod naar groot, avontuurlijker en divers aanbod.

▪ **Zichtbaarheid**

De zichtbaarheid van een speelplek is voor veel ouders een belangrijke overweging bij het buiten laten spelen van jonge kinderen. Andersom willen kleine kinderen ook graag hun ouder(s) zien. Oudere kinderen en jongeren hebben graag een plek om door andere kinderen te worden gezien: de speelplek als ontmoetingsplek.

Voorwaarden voor veiligheid

▪ **Veiligheid van constructies**

De veiligheid met betrekking tot constructie en aanleg bestaat bij speelgelegenheden uit drie onderdelen, namelijk (onderlinge) situering van de speelaanleidingen, plaatsing en vormgeving van de toestellen. Sinds maart 1997 is het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen (Attractiebesluit) van kracht. In het Attractiebesluit is wettelijk geregeld aan welke eisen speeltoestellen moeten voldoen.

▪ **Veiligheid van groenvoorzieningen in de woonomgeving**

De omgeving van speelplekken moet 'groenveilig' zijn. Giftige of doornige planten zijn ongeschikt voor plaatsing op of bij kinderspeelplaatsen. Omliggende bosschages moeten de zichtbaarheid van een speelplek niet belemmeren.

▪ **Veiligheid vanuit het oogpunt van de volksgezondheid**

Voor elke speelplaats geldt dat deze goed beheerd en onderhouden moet worden. Tot dat onderhoud behoort onder andere ook het schoonhouden van de speelplek en in veel gevallen het weren van honden.

▪ **Veiligheid van water in de woonomgeving**

Water biedt aanleiding om te spelen. Maar diep water zoals een sloot, kanaal of vijver houdt een potentieel gevaar in voor jonge kinderen. De vormgeving van met name de waterkanten is daarom belangrijk. De aandacht kan ook van het 'gevaarlijke' water worden afgeleid met behulp van water in minder gevaarlijke vormen zoals een kraan, een fontein, watergoten en ondiepe plekken met water.

Voorwaarden voor geborgenheid

▪ **Herkenbaarheid**

Bekendheid met de eigen woonomgeving is heel belangrijk voor kinderen, jongeren en volwassenen. Vooral jonge kinderen hebben behoefte aan veel houvast; het spannende van het onbekende komt pas later en mag in het begin niet te lang duren. Duidelijk (afgebakende) ruimten in de woonomgeving bieden kinderen houvast. Door de verschillende activiteiten die er gedaan worden door kinderen, jongeren en volwassenen krijgen die ruimten voor iedereen betekenis.

▪ **Beschutting**

Bij de situering en inrichting van een speelplek moet rekening worden gehouden met bezonning en windhinder. Ook kan er beschutting geboden worden tegen de wind, zon, regen en kou door bijvoorbeeld beplanting, bomen, een speelhuisje of pergola. Bij het creëren van beschutting moet rekening worden gehouden met sociale veiligheid (voldoende zicht op de plek) en vandalisme (geen makkelijk stuk te maken onderdelen).

▪ **Intimiteit**

Intimiteit heeft te maken met het zich thuis voelen in een herkenbare omgeving. Voor wat betreft de inrichting kunnen vooral niveauverschillen en beplanting hiertoe bijdragen. Jonge kinderen kunnen kleinschalige ruimtes beter overzien dan grote, dat stelt ze op hun gemak. Voor schoolkinderen en jongeren biedt differentiatie in maat en schaal herkenbare speelmogelijkheden.

▪ **Betrokkenheid**

Hiermee wordt de betrokkenheid bedoeld van ouders en andere mensen die in de buurt van, of aangrenzend aan een speelvoorziening wonen. Er zijn verschillende vormen van betrokkenheid die alle noodzakelijk zijn voor de realisering en instandhouding van een goede speelvoorziening. Het betreft hier de *inspraak* (zowel van ouders en omwonenden als van de kinderen als toekomstige gebruiker), *het toezicht* (zowel formeel als informeel), *de tolerantie* (van omwonenden voor het 'lawaai' dat een speelvoorziening met zich meebrengt) en het *samenspel van kinderen*, ongeacht ras, geloof en handicap. Om de inbreng en tolerantie van bewoners te vergroten is het nodig om pro-actief met bewoners en gebruikers te praten.

4.2. Speelvormen van kinderen en jongeren

Spelen is niet alleen uitdagend en ontspannend voor kinderen, maar ook van groot belang voor hun lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. Uit onderzoek is gebleken dat in de loop der tijd creatief spel -zoals fantasie en constructiespel- is verdwenen en grotendeels is verdrongen door bewegingsspel. Dit is niet wenselijk omdat een kind in zijn creatieve spel veel leert over zijn eigen mogelijkheden en het afwegen van keuzes. Creatief spel vindt vooral plaats buiten de formele speelplekken. Van belang voor deze spelvorm zijn variatie en afwisseling in structuur en hoogteverschillen.

▪ **Bewegingsspel**

Beweging vormt de basis van elk spel. Met name peuters genieten eindeloos van dezelfde beweging. Het bewegingsspel wordt daarom ook vaak herhalingspel genoemd. De meeste, vaak meer traditionele speeltoestellen zijn gebaseerd op het bewegingsspel. Denk maar aan een wip, schommel, klimrek en draaimolen.

▪ **Fantasiespel**

Naast zijn motoriek oefent het kind in het spel ook zijn sociale vaardigheden. Deze kijkt hij af van volwassenen of van andere kinderen waarna imitatie volgt. Deze doen-alsof-vorm van spel is de basis voor de sociale ontwikkeling. Het kind speelt niet meer uitsluitend alleen, maar samen met anderen. Het speelhuisje is een speeltoestel dat dit fantasiespel stimuleert. Maar ook eenvoudige spelaanleidingen, zoals een muurtje met bijvoorbeeld gaten als ramen, kunnen het fantasiespel stimuleren.

▪ **Constructiespel**

In het leren omgaan met de wereld om zich heen speelt het constructiespel een grote rol. Met zand, water, hout of blokken worden niet alleen kastelen gebouwd, maar wordt ook de basis gelegd voor het logisch denken. Spelen met los, veranderbaar materiaal stimuleert de waarneming en de creativiteit en zet aan tot het zelf ontdekken en maken van dingen. Voor constructiespel is het ideaal wanneer op een speelplek niet alles is vastgelegd. De inrichting moet veranderbaar zijn. Aan deze voorwaarde wordt weinig voldaan. Bouwspelplaatsen, rommelspeellandjes etc. ontbreken vaak. Alleen zandspeelplaatsen voldoen in enige mate aan de voorwaarden van veranderbaarheid.

▪ **Rondhangen**

Naast allerlei actieve speelvormen zijn kinderen een groot deel van de tijd vooral bezig met niets doen. Maar liefst 30% van de activiteiten hoort thuis in de categorie 'nietsdoen'. Zitgelegenheid of een schuilplaats zijn daarom zeker zo belangrijk als een wip of glijbaan.

4.3. Behoeften per leeftijdsgroep

Op basis van de gangbare literatuur worden in dit stuk leeftijdsgroepen gehanteerd. Deze onderverdeling wordt gebruikt om tot een goede afweging te komen bij de keus voor een bepaalde inrichting. Onderstaand overzicht geeft een samenvatting van de (speel)ruimte in de woonomgeving waaraan de verschillende leeftijdsgroepen behoefte hebben en de totale ruimte waar ze gebruik van maken (actieradius).

De verdeling van de speelplekken wordt bepaald aan de hand van leeftijdsopbouw van een wijk, benodigde spreiding en de norm per leeftijdsgroep.

▪ Kinderen tot 6 jaar

Kinderen van deze leeftijd gaan normaal gesproken niet naar buiten zonder begeleiding. Deze groep heeft een gering actiebereik tot ongeveer 100 meter van huis. Voor de leeftijdsgroep tot 6 jaar kan een onderverdeling worden gemaakt in peuters [1-3 jaar] en kleuters [3-6 jaar]. Zowel peuters als kleuters zijn graag bezig met bewegingsspel, maar ook met fantasie- en rollenspel. Voor kleuters zijn activiteiten als constructiespel (maken van nieuwe dingen) en expressiespel (omgaan met ongevormde materialen zoals zand, klei, water) interessant. De afmeting van de speelplekken kan beperkt blijven en de ligging moet beschermd zijn.

Speelvoorzieningen: speelplekken van 100–500 m² zoals pleintjes en kleinschalig groen met speelvoorzieningen zoals een speelveldje of zandbak, een schommel, een glijbaan of een veerelement.

Bespeelbare woonomgeving: een breed trottoir, een grasveld of grote tuin, een plantsoen of park, een plein, een aantrekkelijk en veilig overgangsgebied van de woning naar de openbare buitenruimte.

▪ Schoolkinderen van 6 tot 12 jaar

Deze kinderen zijn mobieler dan de kinderen tot 6 jaar en zoeken hun speelplekken tot een afstand van circa 300-400 meter van huis. Als de ruimte zich daarvoor leent spelen ze ook nog graag thuis. Kinderen van 6 tot 12 jaar spelen graag in een groep en vinden hun leeftijdsgenoten zeer belangrijk. Zij bouwen sociale vaardigheden op en hun bewustwording vergroot zich. Vanaf 9 jaar is er sprake van zelfstandigheid in het verkeer. Deze leeftijdsgroep heeft trapveldjes en avontuurlijke speelplekken nodig voor spelletjes zoals verstoppertje, bouwen van hutten, fietsen, skaten, voetbal en vliegeren. Hiervoor zijn ruime speelplekken nodig. Informele speelplekken zonder specifieke inrichting zijn vaak al voldoende. Sportbeoefening, bewegingsspel, groepsspel, constructiespel en fantasiespel zijn de favoriete activiteiten.

Speelvoorzieningen: een speelterrein met speeltoestellen of elementen van 500-2000 m², trapveldjes en voorzieningen met een avontuurlijk karakter, zoals een bouwspeelplaats, rommellandje of fietscrossterrein.

Bespeelbare woonomgeving: een verhard of onverhard geaccidenteerd terrein van 1000-3000 m², besloten plekken met enige privacy, een verhard of onverhard open vlak terrein van 500-2000 m².

▪ **Jongeren van 12 tot 18 jaar¹**

Kenmerkend voor deze groep is het proces van volwassen worden in de zin van grote lichamelijke en mentale veranderingen. In het algemeen is er sprake van een grote zelfstandigheid. De afstand tot huis is bij deze groep minder belangrijk en afstanden tot circa 1 kilometer vormen geen probleem. Jongeren hebben behoefte aan een eigen plek, meestal een druk en markant punt in de wijk. Bijbehorende activiteiten zijn sport en spel of meer serieuze bezigheden zoals kletsen, muziek maken, sleutelen aan brommer. Jongeren zijn graag in een (grote) groep bij elkaar. De voorkeur gaat uit naar een verhard terrein in hun directe woonomgeving, liefst met schuilmogelijkheden bij regen en harde wind.

Speelvoorzieningen: ruimte voor sportieve activiteiten zoals een trapveld, basketbal of volleybalveld van 2000-6400 m².

Bespeelbare woonomgeving: voldoende ruimte voor informele ontmoetingen in de open lucht of op een beschutte plek. De ervaring leert dat het maken van een specifieke plek voor deze leeftijdsgroep niet functioneel is, jongeren laten zich niet of moeilijk sturen. Garanties over hun gebruikspatroon kunnen niet worden gegeven.

Formele speelruimte²

In het onderstaande schema³ is de formele speelruimte omschreven die voor de verschillende leeftijdsgroepen wenselijk is. De getallen zijn een indicatie voor de grootte en de verdeling van speelruimte en toestellen in een wijk. In een wijk met veel openbare ruimte zal er meer informele speelruimte zijn en daardoor minder behoefte aan formele speelruimte (zie ook paragraaf 5.1, koppeling aan de woningdichtheid). Een speelplek kan voor meerdere leeftijdsgroepen een rol vervullen als de situering en indeling van de plek dat toestaan.

Leeftijdsgroepen	0-6 jaar	6-12 jaar	12-18 jaar
Relatie leeftijd, spelbereik en verzorgingsgebied			
Actieradius	100 meter	300-400 meter	800-1000 meter
Niveau	Straat/blok	Buurt	Wijk
Minuten lopen	2 minuten	5 minuten	15 minuten
Verzorgingsgebied	3 hectare	50 hectare	300 hectare
Aantal kinderen per speelplek			
Aantal kinderen binnen actieradius	15 tot 30 kinderen	55 tot 70 kinderen	85 tot 100 kinderen
Inrichting speelplek			
Oppervlakte	100-500 m ²	500-2000 m ²	2000-6400 m ²

¹ Zie ook de nota jeugd- en jongerenbeleid (2004)

² Handboek Speelruimebeleid NUSO, 1999

³ Tabel naar voorbeeld van OBB-ingenieurs te Deventer

Hoofdstuk 5 Uitgangspunten en beleidsvoornemens

Om de gemeentelijke visie en doelstelling over speelruimte in de praktijk te brengen, moet in elke planfase voldaan worden aan vooraf gestelde uitgangspunten. In de verschillende planontwikkelingsfasen worden namelijk beslissingen genomen die bepalend zijn voor keuzes en mogelijkheden in latere fasen. Het is belangrijk om deze consequenties inzichtelijk te maken. Als er bewust wordt afgeweken van een uitgangspunt, moet beargumenteerd worden waarom men dit doet. Tevens kan dan bepaald worden of het noodzakelijk is een andere keus te maken of een compenserende maatregel te treffen. Achtereenvolgens worden in dit hoofdstuk voor de planontwikkeling, de inrichting en het beheer en onderhoud de uitgangspunten en de beleidsvoornemens besproken.

5.1 Planontwikkeling

Tijdens de planontwikkeling wordt de balans bepaald tussen functies, verschijningsvorm, het wooncomfort, het beleven van de openbare ruimte en de financiële haalbaarheid. In elk bestemmingsplan moet dan ook de juiste verhouding worden gezocht tussen de te bebouwen grond, de hoeveelheid verharding en de hoeveelheid groen, water en speelruimte. De keus voor een bepaald stedenbouwkundig concept is van grote invloed op de manier waarop een wijk later gebruikt zal gaan worden. Bij de ontwikkeling van een nieuwe wijk of buurt wordt daarom vóóraf bepaald welke rol de openbare ruimte erin vervult. Na de keuze van het stedenbouwkundig concept kunnen de consequenties inzichtelijk gemaakt worden voor de verschillende functies die een plek krijgen in de openbare ruimte. Speelruimte is één van die functies. Bij herstructurering van bestaande wijken of deelgebieden zijn de mogelijkheden om voldoende speelruimte te realiseren vaak een stuk beperkter. De nadruk zal hier vooral liggen op het bespeelbaar maken van de woonomgeving en waar dat mogelijk is uitbreiding van de formele speelvoorzieningen.

Reserveren van ruimte

Op elk niveau (blok, buurt en wijk) wordt ruimte vrijgemaakt voor formele speelruimte. Deze ruimte moet voldoen aan de kwaliteitseisen die in hoofdstuk vier worden genoemd. Afhankelijk van de bevolkingssamenstelling, bevolkingsdichtheid en behoefte kan daarna bekeken worden hoe de gereserveerde ruimte ingericht gaat worden. De ruimte die voor speelruimte gereserveerd moet worden en de ruimte voor de groenvoorziening worden vaak als één ruimteclaim behandeld. De eisen die aan speelruimte worden gesteld zijn echter andere dan die voor groenruimte. Het komt de kwaliteit van de openbare ruimte ten goede om tijdens de planontwikkeling en grondexploitatie al een scheiding te maken tussen de benodigde ruimte voor groen en voor spelen (zie hoofdstuk 6, Financiering).

Richtlijnen per hectare

Een richtlijn om in een woonwijk voldoende formele speelruimte te garanderen voor de (toekomstige) behoeften van bewoners, is om per hectare 300 m² te reserveren. Voor een wijk van 100 hectare komt dat neer op 30.000 m². Dit is 3% van het totale gebied⁴.

Speelruimte per hectare:

Niveau	Globale omvang van het gebied	Afmeting van de speelruimte	m ² per hectare
Blokniveau	100x100 meter=1 hectare	10x10 meter= 100 m ²	100 m ²
Buurtniveau	300x300 meter=9 hectare	35x35 meter=1225 m ²	136 m ²
Wijkniveau	1000x1000 meter=100 hectare	80x80 meter=6400 m ²	64 m ²
Totaal			300 m ²

⁴ Handboek Speelruimtebeleid NUSO, 1999

Koppeling aan de woningdichtheid

Door een vaste richtlijn van 3% aan te houden voor m²-speelruimte per hectare, wordt er geen rekening gehouden met de woningdichtheid van een gebied. Niet elk stedenbouwkundig concept vraagt echter om dezelfde hoeveelheid speelruimte. Als er bijvoorbeeld veel woningen per hectare zijn en weinig openbare ruimte, is er meer behoefte aan formele speelruimte. Een manier om dit mee te wegen is om een vaste norm per woning te hanteren. In Dierdonk is de woningdichtheid bijvoorbeeld 16 won/ha, terwijl in Brandevoort de dichtheid 25-50 won/ha is. In Dierdonk zijn per oppervlak dus minder kinderen. Door een norm per woning te hanteren bij het bepalen van de benodigde formele speelruimte wordt hier rekening mee gehouden.

Totale hoeveelheid woningen x 10 m ² = benodigde formele speelruimte
----

Bij bestaande wijken is het niet altijd mogelijk om te voldoen aan deze norm. Binnen de bestaande mogelijkheden en gerelateerd aan de specifieke behoefte aan speelruimte kan in zo'n geval stapsgewijs gewerkt worden aan uitbreiding van speelvoorzieningen. Het meest efficiënt is om ingrepen in de openbare ruimte op elkaar af te stemmen in bijvoorbeeld een wijkbeheersplan. In deel twee van het speelruimtebeleidsplan wordt geïventariseerd hoeveel speelruimte er in Helmond is en waar er sprake is van een tekort.

Beleidsvoornemens Planontwikkeling

Bij de ontwikkeling van een nieuwe wijk of buurt vóóraf bepalen welke rol de openbare ruimte erin vervult en welke consequenties dit heeft voor de speelruimte.

In de planuitwerking ruimte vrijhouden voor functieverandering, bijvoorbeeld van groenvoorziening naar spelen, om in te spelen op veranderingen in de wijksamenstelling.

Zorgen dat formele speelruimte voldoet aan de kwaliteitseisen die in hoofdstuk vier worden genoemd.

In bestemmingsplannen voor nieuw te ontwikkelen gebieden een norm van 10 m ² per woning reserveren voor spelen. Deze ruimte tijdens de planontwikkeling als een aparte financiële stelpost opnemen.

Als wordt afgeweken van de norm voor formele speelruimte, volgens bovenstaande formule, beargumenteren waarom men dit doet, welke consequenties dit heeft en of het noodzakelijk is een andere keus te maken of een compenserende maatregel te treffen.

De ruimte en middelen voor formele speelruimte en voor groenvoorzieningen tijdens de planontwikkeling en het stedenbouwkundig ontwerp los van elkaar reserveren en berekenen.

5.2 Inrichting

Bij de inrichting van speelplekken wordt rekening gehouden met bestaande en toekomstige doelgroepen en met de basisvoorwaarden waaraan goede speelruimte moet voldoen. Deze voorwaarden worden in hoofdstuk 4 opgesomd. Het betreft voorwaarden over de situering, veiligheid en geborgenheid. Ook moet voldaan worden aan het politiekeurmerk veilig wonen. De inrichter van speelplekken heeft een spilfunctie. Tijdens de planontwikkeling moet hij overleggen met de planontwikkelaar en de stedenbouwkundig ontwerper en bij de inrichting en herinrichting van speelplekken en het opstellen van wijkspeelplannen met de beheerder.

De kwaliteit van speelplekken wordt voor een groot deel bepaald door de gebruiksmogelijkheden van de ruimte en niet alleen door de speeltoestellen. Dit is een belangrijk uitgangspunt voor de inrichting. Niet alle speelplekken hoeven dus per definitie te worden voorzien van speeltoestellen. Voldoende ruimte, hoogteverschillen, beplanting en inrichting geven vaak al voldoende spelaanleiding. Ook het medegebruik van particuliere tuinen en speeltuinen, schoolspeelplaatsen en sportvelden kan tot de conclusie leiden dat het niet direct nodig is om speeltoestellen te plaatsen. Bij medegebruik is het om risico's uit te sluiten belangrijk om in een convenant voor alle gebruikers duidelijk te omschrijven wie wanneer en waarvoor verantwoordelijk is. De gemeente kan bij het opstellen van een convenant zowel initiatiefnemer als bemiddelaar zijn.

Beleidsvoornemens Inrichting
Zorgen dat inrichtingsplannen voldoen aan de basisvoorwaarden voor situering, veiligheid en geborgenheid zoals verwoord in hoofdstuk 4 en aan het politiekeurmerk veilig wonen.
Bij elk inrichtingsplan de afweging maken of er al dan niet speeltoestellen wenselijk zijn.
Uit oogpunt van beheersbaarheid speeltoestellen op de grotere speelplekken van buurt- of wijkniveau concentreren.
Om verdringing en confrontaties tussen de verschillende leeftijdsgroepen onderling te voorkomen speelvoorzieningen voor de verschillende leeftijdsgroepen zoveel mogelijk scheiden.
Pro-actief contact zoeken met bewoners en wijkraden om de doelgroepen en wensen vooraf inzichtelijk te maken.

5.3 Beheer en onderhoud

Dagelijkse onderhoud en beheer van speeltoestellen bestaat uit het noodzakelijk onderhoud en het vervangen van (delen van) toestellen en inspecties in het kader van de veiligheid om aan de zorgplicht te voldoen. Naast deze taken is het belangrijk om structureel te onderzoeken of speeltoestellen en speelplekken nog voldoen aan de wensen van de gebruikers. Als dat niet het geval is, moet overwogen worden de speeltoestellen aan te passen of weg te halen. Toestellen die niet meer gebruikt worden kunnen op een andere locatie herplaatst worden of zolang bewaard in een depot. Als ervoor gekozen wordt om een speelplek helemaal weg te halen, moet de openbare ruimte opnieuw ingericht worden voor de gebruikers van die plek.

In deel II van het speelruimtebeleidsplan wordt op wijkniveau geïnventariseerd wat de ontwikkelingen in leeftijdsopbouw de komende 10 jaar zullen zijn en of de aanwezige speelplekken voldoen aan de gestelde basisvoorwaarden in hoofdstuk 4. Een veilige ligging en goede spreiding zijn bij deze beoordeling van groot belang.

Duurzaam in stand te houden speelplekken

De intentie is om de speeltoestellen en speelplekken duurzaam in stand te houden. Dit vergt vergaande samenwerking en afstemming van de beheerder met de ontwerper van de speelplekken. Een toestel heeft een technische en een functionele levensduur. Een duurzaam in stand te houden toestel moet van goede kwaliteit zijn en weinig onderhoud nodig hebben. Als het toestel niet meer voldoet aan de doelgroep (functionele levensduur), moet het herplaatst worden om ten volle de technische levensduur te benutten. Het is daarom een voordeel als een toestel aansluit bij de belevingswereld van meerdere leeftijdscategorieën, het toestel kan dan tijdens zijn totale technische levensduur op één speelplek blijven staan.

Beleidsvoornemens Beheer en Onderhoud
Speelplekken die bij de gemeente in beheer zijn duurzaam in stand houden.
Voor het duurzaam in stand houden van speelplekken en speeltoestellen jaarlijks 10% van het geïnvesteerde bedrag (voor speeltuinen 8%) reserveren voor periodieke vernieuwing. ⁵
Periodiek alle speelplekken beoordelen op de basisvoorwaarden voor spelen. In de wijkspelplannen wordt dit verder uitgewerkt.
Zorgen dat speelplekken en omringend groen voldoen aan het politiekeurmerk veilig wonen.
Speelplekken of toestellen die niet voldoen aan het Attractiebesluit of aan de voorwaarden voor veiligheid direct aanpassen, vervangen of verwijderen.
Speeltoestellen die niet (meer) aansluiten bij de behoeften van doelgroepen vervangen of waar mogelijk herplaatsen.
Aanvragen voor nieuwe voorzieningen beoordelen op grond van de inventarisatiegegevens en gestelde prioriteiten.

⁵ Onderbouwing in 6.2

Hoofdstuk 6 Financiering

Voldoende ruimte om te spelen en duurzame speelvoorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan de economische waarde van een wijk. Er is ook een duidelijke positieve relatie tussen speelmogelijkheden, de ontwikkeling van kinderen en de leefbaarheid van woonwijken. De financiering van speelvoorzieningen bestaat uit twee onderdelen, de éénmalige inrichtingscomponent en het jaarlijks terugkerende beheersdeel. In dit hoofdstuk worden de fasen planontwikkeling en inrichting daarom gelijktijdig behandeld.

Speelruimte is één van de functies die een plek krijgen in de openbare ruimte. Deze functies zijn als onderdeel van de openbare voorzieningen in de grondprijs verwerkt. Bij nieuw te ontwikkelen speelplekken moeten de te reserveren middelen zowel in de investering als in de exploitatie integraal opgenomen worden. Bij bestaande speelplekken kan verantwoord speelruimtebeleid alleen gevoerd worden op basis van een structurele financiering van het beheer, onderhoud en de herinrichting van speelruimte in de woonomgeving. Een volwaardige speelplek bestaat niet alleen uit toestellen, maar ook uit banken, prullenbakken, lichtmasten, fietsenrekken en hekwerken.

6.1 Planontwikkeling en inrichting

Bij nieuw te ontwikkelen gebieden moeten de speelruimte en de bijbehorende voorzieningen meegenomen worden in de grondexploitatie en de investering binnen een marge per m² die vooraf is afgesproken. In dit bedrag per m² moet ruimte aanwezig zijn om flexibel met de wensen van bewoners om te kunnen gaan. De bedragen zijn afhankelijk van de kwaliteit van het gewenste eindbeeld. Ook moet rekening worden gehouden met de kosten om het eindbeeld in stand te houden. De kosten voor de inrichting moeten in evenwicht zijn met de toekomstige beheerkosten.

Aan de inrichting van speelplekken zijn plankosten en realisatiekosten verbonden. Tot de plankosten behoren de ontwerpkosten en de kosten voor participatieactiviteiten. Realisatiekosten betreffen niet alleen speeltoestellen, maar ook van de aanleg van hekwerken, grondwerk, verhardingen, speelaanleidingen, drainage, verkeersmaatregelen, beplantingen, en dergelijke. Een gemiddelde prijs per m² voor de realisatie van (her)inrichtingsplannen is moeilijk te bepalen. Uit een inventarisatie van een groot aantal plannen komt een gemiddelde prijs van 65 euro per m² naar voren⁶. De spreiding is echter heel groot en varieert van 5 tot 115 euro per m². Zeker als de bestaande infrastructuur aangepast moet worden, lopen de kosten al snel op. Als er met een richtlijn gewerkt wordt, is het belangrijk om onderscheid te maken in verschillende kwaliteitsbeelden.

In Helmond wordt op dit moment gewerkt met een m²-prijs voor groen waarin integraal speelvoorzieningen zijn opgenomen. Dit geeft geen duidelijk beeld van de uitgaven en de reserveringen die gemaakt dienen te worden. In de binnengebieden wordt een prijs gehanteerd van 20 euro per m². In de buitengebieden is dat 15 euro per m². Voortaan wordt tijdens de planontwikkeling en in het bestemmingsplan opgenomen hoeveel m² bestemd zijn voor spelen. Hier kan dan ook een aparte financiële reservering voor opgenomen worden.

---

⁶ Handboek Speelruimtebeleid NUSO, 1999

6.2 Beheer en onderhoud

Bij het beheer van speelplekken gaat het om dagelijks onderhoud en beheer, vervanging van (onderdelen) van toestellen en inspectie op de veiligheid om te voldoen aan de zorgplicht. In bestaande omgevingen zullen extra investeringen gedaan moeten worden in gebieden die prioriteit hebben om aan de basiseisen voor spelen aangepast te worden. Goed functionerend beheer is onmogelijk zonder overzichtelijke onderhoudsbudgetten. Aan de hand van de inventarisaties en prioriteiten kunnen overzichtelijke onderhoudsbudgetten opgezet worden. Het reguliere onderhoud en beheer betreft niet alleen de speeltoestellen, maar ook de ondergronden, groenvoorzieningen, paden en wegen en het straatmeubilair.

Budget voor beheer en onderhoud

Om speelplekken en speeltoestellen duurzaam in stand te kunnen houden moet jaarlijks een bedrag gereserveerd worden ten behoeve van periodieke vernieuwing en om de kwaliteit van de buitenruimte te garanderen.

Landelijk wordt voor het jaarlijkse onderhoud en de vervanging van openbare speelvoorzieningen een richtlijn aangehouden van gemiddeld 10% van het geïnvesteerde bedrag per toestel bij de realisatie. Dit bedrag gaat uit van een afschrijvingstermijn van 10 jaar voor de speeltoestellen.

Bij speeltoestellen in speeltuinen is een richtlijn van 8% voor vervanging normaal, terwijl 3% voor onderhoud wordt gerekend. Deze bedragen zijn lager omdat er meer toezicht op het gebruik is.⁷

Op dit moment zijn er in Helmond geen middelen voor vervanging gereserveerd aan het einde van de afschrijvingstermijn, dit moet zo snel mogelijk gerealiseerd worden. Bij de uitwerking van deel II van het speelruimtebeleidsplan wordt bepaald om welke bedragen het per jaar gaat.

---

⁷ Handboek Speelruimtebeleid NUSO, 1999

Hoofdstuk 7 Communicatie

Speelruimte moet integraal meegenomen worden tijdens het planproces. Om dit ook daadwerkelijk te realiseren wordt er van alle betrokkenen tijdens het planproces verwacht dat ze integraal denken én communiceren met elkaar. Zeker de ontwerper van speelplekken (vaak de landschapsarchitect) vervult een spilfunctie. Tijdens de planontwikkeling zorgt hij in overleg met de stedenbouwkundig ontwerper voor voldoende ruimte van de juiste kwaliteit en tijdens het ontwerp van de speelruimte zorgt hij er in overleg met de beheerder voor dat de speelplek efficiënt onderhouden kan worden.

Als de gemeente initiatiefnemer is van een speelplan, wordt er gebruik gemaakt van wijkraden om de wensen van de gebruikers inzichtelijk te maken. Deze wensen worden zoveel mogelijk nagestreefd. Daarnaast zijn ook de bevolkingssamenstelling en spreiding over een wijk bepalend voor de definitieve inrichting.

Bij aanvragen vanuit bewoners of wijkraden voor speelruimte toetst de gemeente of de speelplek niet strijdig is met de gewenste spreiding van speelplekken, of de speelplek voldoet aan de basisvoorwaarden voor spelen en of het merendeel van de omliggende bewoners baat hebben bij de speelplek.

Voor bewoners is het vaak onduidelijk waar de gemeente op toetst en waarom er voor een bepaald toestel wordt gekozen of juist waarom er niets wordt geplaatst. Ook voor bouwpartners en woningbouwcorporaties is het van belang om te weten welke doelstellingen de gemeente nastreeft en waarom. Het is de taak en verantwoording van de gemeente om dit duidelijk te maken en de verschillende doelgroepen op de hoogte te brengen van het speelruimtebeleid. Dit vraagt om goede en toegespitste informatie naar de verschillende doelgroepen toe. Naast dit beleidsplan is een korte informatiebrochure gewenst waarin het gemeentelijke beleid over speelruimte uiteen wordt gezet.

In bijlage 2 wordt een opsomming gegeven van communicatieve maatregelen die de gemeente kan gebruiken om de verschillende doelgroepen te bereiken.

Literatuur

(Auteur; Titel; Uitgeverij; Jaartal;)

- van Aken, D e.a.; Handboek veiligheid van speelgelegenheden; VUGA Uitgeverij; 1997
- Den Haag, gemeente, Dienst Stadsbeheer, sector groen; Speelplan Den Haag; gemeente Den Haag; September 1991
- Den Haag, gemeente; Nota samen spelen; gemeente Den Haag; oktober 2000
- Elseviers bedrijfsinformatie bv.; Symposium Buitenshuis, van schommel tot hangplek; juni 2001
- Griff, van de Cees; Handboek speelruimtebeleid; NUSO, organisatie voor speeltuinwerken en jeugdrecreatie; december 1999
- Helmond, gemeente, Dienst Stadsbeheer; Richtlijnen, voorwaarden en procedure plaatsing speeltoestellen in de gemeente Helmond; gemeente Helmond; maart 1998
- Helmond, gemeente; Nota wonen, een visie op het wonen in Helmond tot 2010; Gemeente Helmond; februari 2002
- Helmond, gemeente; Woonopgave Helmond 2010; Gemeente Helmond; oktober 2001
- Helmond, gemeente, Dienst Onderzoek en Statistiek; Jeugd onderwijs monitor, deel 1: leefsituatie en veiligheid; gemeente Helmond; maart 2002
- Helmond, gemeente, Dienst Stadsbeheer en Bestuursdienst; Kadernota groenbeheer; Gemeente Helmond; maart 1993
- Helmond, gemeente, Dienst Stadsbeheer en Bestuursdienst; Groen in de wijk; Gemeente Helmond; juni 1980
- Helmond, gemeente, Dienst Stadsontwikkeling, Dienst Stadsbeheer en Bestuursdienst; Algemeen Structuurplan Helmond; Gemeente Helmond; oktober 1991
- Karsten, Lia; Oases in het beton; Koninklijke van Gorcum BV; 2002
- Middelkoop, ir. M. van; Bruls, drs. E.J.; Golen, drs. A.J.; Rood en groen in balans; Stichting recreatie, kennis- en innovatiecentrum; oktober 2001
- Verwer, Domien; Het speelruimteplan, instrument voor gemeentelijk beleid; Stichting Ruimte; december 1986

Bijlagen

1. Algemene voorwaarden en wettelijke kaders

Sinds 1997 garandeert de Attractiewet de veiligheid van de speeltoestellen, de plaatsing en de benodigde ondergrond. Voor de inrichting van de speelplekken worden op dit moment ook landelijk normen opgesteld.

Veiligheidsvoorschriften

De veiligheid van speeltoestellen en plekken moet door de gemeente worden gewaarborgd. Dit kan in eigen beheer worden gedaan of worden uitbesteed. Het is belangrijk om op gemeentelijk niveau voor deskundigheid te zorgen en een eigen inspectieregime te ontwikkelen (zowel visueel als functioneel) of om de veiligheid te laten inspecteren door externe deskundigen.

Wettelijke aansprakelijkheid

Op basis van het Attractiebesluit is de beheerder van speelvoorzieningen (in dit geval de gemeente) verantwoordelijk voor het veilig plaatsen van speeltoestellen en voor het inspecteren en onderhouden ervan. De beheerder van speelvoorzieningen kan aansprakelijk gesteld worden voor schade of letsel als gevolg van een onveilig speeltoestel. De Keuringsdienst van Waren controleert intensief in hoeverre beheerders zich houden aan de richtlijnen uit het Attractiebesluit. Het Attractiebesluit verplicht de beheerder van speeltoestellen tot het bijhouden van een logboek. Dit logboek is een hulpmiddel om de veiligheid van het toestel te waarborgen. Ook kan het logboek een centrale rol spelen in vraagstukken over de aansprakelijkheid. De gemeente is als eigenaar van de grond (mede)aansprakelijk en moet dus, desnoods met bestuursdwang, onveilige situaties opheffen. De gemeente kan daarom alleen beheerafspraken maken met organisaties die rechtspersoonlijkheid bezitten en WA-verzekerd zijn (bijv. een buurtvereniging).

2. Instrumentarium voor de communicatie

Doelgroep	Interpersoonlijk	Massamediaal
Gemeentelijke organisatie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Instellen van projectgroepen die zorgdragen voor de integratie van speelruimte in de planvorming ▪ Benoemen van een procesverantwoordelijke bij elk project ▪ Bilateraal overleg tussen ontwerper van speelplannen en stedenbouwkundige ▪ Bilateraal overleg tussen ontwerper van speelplannen en beheerder 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Melding van het speelruimtebeleid in het personeelsblad en via intranet ▪ Tekst van het Speelruimtebeleidsplan beschikbaar stellen via intranet
Bewoners	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een brochure ontwikkelen die geschikt is voor de doelgroep ▪ Overleg met de ontwerper van speelplekken via de wijkraad bij (nieuw) in te richten gebieden ▪ Overleg met de beheerder bij een aanvraag tot speelruimte ▪ Bewoners die een aanvraag doen via een brochure op de hoogte brengen van het gemeentelijke beleid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Via de site van de gemeente Helmond op internet het beleid over speelruimte kenbaar maken ▪ Op de gemeentepagina van het weekblad Traverse het beleid over speelruimte kenbaar maken ▪ De brochure over het speelruimtebeleid via de wijkcentra verspreiden
Wijkraden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitnodigen voor een themabijeenkomst m.b.t. speelruimte om het beleid duidelijk te maken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De brochure over het speelruimtebeleid toezenden
Woningbouwcorporaties	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beleid ten aanzien van speelruimte tijdens regulier overleg kenbaar maken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De brochure over het speelruimtebeleid toezenden
Projectontwikkelaars	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beleid ten aanzien van speelruimte tijdens regulier overleg kenbaar maken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De brochure over het speelruimtebeleid toezenden

